

Referaten.

RUBRIEK 1. Algemeen (waaronder wetenschap, vereenigingswezen, onderwijs, onderzoekswezen, bibliographie, monografieën enz.).

Die Dokumentation in der Forstwirtschaft. Franz Grünwoldt. Z. f. Weltf. Beiheft Band VII, 5—87, 1940.

Onder „Dokumentation” verstaat Grünwoldt de verzameling, rangschikking, ter beschikking stelling enz. van documenten in een bepaalde tak van wetenschap, waarbij hij dan het begrip document ruim neemt en er onder samenvat literatuur (boeken, tijdschriften, ambtelijke stukken, dienstvoorschriften, dissertaties, persberichten) kaarten, foto's, films en grammofoonplaten.

De bibliotheken zijn de magazijnen der wetenschap. In haar ruimten tasten zich de ideeën van de vroegste tijden tot heden op. Onnoemelijk groot is het aantal werken dat jaarlijks verschijnt, met rijp en groen worden de bibliotheken overstromd. Door de snelle ontwikkeling der toegepaste wetenschappen is bijna geen enkel hoofd van een centrale boekery van de vakliteratuur op de hoogte; volgens Grünwoldt heeft alleen Grundtvig, de bibliothecaris van de Deensche Staatsbibliotheek zich behoudt in de literatuur van den boschbouw ingewerkt.

Een en ander heeft tengevolge gehad, dat vele beoefenaars der toegepaste wetenschappen zich van de algemeene bibliotheken afwenden. Uitkomst kan alleen brengen de goed uitgeruste vakbibliotheek. Maar volgens den schrijver heeft helaas de boschbouw geen enkele bibliotheek, die de haar toevertrouwde literatuur volgens de moderne beginselen van het bibliotheekwezen behoorlijk heeft gerangschikt, met name is er onderling te weinig samenwerking tusschen de vakbibliotheken.

Van het hoogste belang voor den wetenschappelijken werker zijn goede *bibliographieën*. Een van de oudste op boschgrond is die van Gatterer (1796), terwijl de Allgemeine Forst- und Jagdzeitung er een heeft samengesteld, waarin echter uitsluitend de Deutsche vakliteratuur is opgenomen. Het eerste ontwerp voor een boschbouwbibliographie op grond van internationale samenwerking is van Dr. Flury, die het ter sprake bracht op het 4de Congres van het Internationale Verband der forstlichen Versuchsanstalten te Mariabrunn in 1903. De bedoeling van Flury was vooral het verkrijgen van een goede sleutel voor een dergelijke bibliographie, zoodat men zich direkt volledig op de hoogte van de literatuur over een bepaald onderwerp zou moeten stellen. Hij wilde daarvoor een kaartcatalogus samenstellen op grond van het decimaalsysteem van Melville-Dewey (verdeeling van de stof in 10 hoofdgroepen, iedere groep wederom verdeeld in 10 onderafdeelingen) enz. Er zou een internationale commissie van voorbereiding moeten worden gevormd die de bibliographie behoorlijk zou moeten onderbrengen in de algemeene internationale bibliographie. Voorloopig staat daar boschbouw naast sinaasappels en citroenen.

Achtereenvolgens is de boschbouwbibliographie ter sprake gebracht op de congressen van 1906, 1910, 1914, 1922, 1929, 1932, en men zal er verder over praten in 1940, vermoedelijk om tot het uitbreken van een nieuwe wereldoorlog te wachten. Toch is er reeds zeer veel voorbereidend werk gedaan. Verschillende landen, waaronder ook Nederland,

hebben hun bijgewerkte bibliographieën ingezonden. Van den laatsten tijd zijn de inlichtingsbureaux voor literatuur, zooals men die heeft aan de hoogeschool te Berlijn, het internationale Landbouwinstituut te Rome, en het Weltwirtschaftsinstitut te Kiel en Hamburg. Ieder kan daar op de hoogte gesteld worden over den stand van een bepaald vraagstuk, men krijgt er op aanvraag een volledig exposé. Dergelijke instituten zouden ook voor den boschbouw van groot belang zijn.

Voor den Nederlandschen boschbouwkundige is het niet van belang ontbloom te weten, wat Nederland en zijn overzeesche gewesten op het gebied van boschbouwdocumentatie bezitten.

Grünewoldt is van meening, dat er moeten komen:

- 1°. een groote centrale bibliotheek, die de geheele boschbouwliteratuur van de wereld bevat evenals nationale bibliotheken samenwerkend met
- 2°. een internationaal inlichtingsbureau (Dokumentations Zentrale) naast de diverse nationale bureaux.
- 3°. Internationale samenwerking tusschen deze instellingen.

Wanneer men het zeer uitgebreide artikel van Grünwoldt heeft gelezen, krijgt men wel sterk den indruk, dat ook op dit gebied het betere de vijand is van het goede.

De hieronder volgende opgave is aan het artikel ontleend.

Nederland.

A. Bibliotheken.

- a. Bibliotheek van de Landbouwhoogeschool te Wageningen (200.000 banden, 1000 loopende tijdschriften, een gedrukte catalogus over 1891—1931 in 10 deelen, terwijl maandelijks als voortzetting van de catalogus gehectographeerde literatuurlijsten worden toegezonden.
- b. Bibliotheek van het Staatsboschbeheer (3000 banden en brochures, 70 loopende tijdschriften).
- c. Bibliotheek van het Rijksboschbouwproefstation *) (3500 banden).

B. Bibliographia.

- a. H. C. van Hall. Nederlandsche werken over houtteelt (tijdschrift Ned. Maatsch. Bevord. Nijverheid 1848.
- b. Bibliographia Universalis Silviculturae 1934 Wageningen.
- c. Regelmatige referaten over de Nederl. literatuur van Prof. te Wechel in Forstliche Rundschau.
- d. Bibliographia phytosociologica W. C. Leeuw. Neerlandia 1935.
- e. Referaten Nederl. Boschbouw tijdschrift.

Nederl. Oost-Indië.

- A. *Bibliotheek* Boschbouwproefstation (20.000 werken, 65 loopende tijdschriften).
- B. *Bibliographia.*
 - a. Catalogus Bibliotheek van 's Lands Plantentuin te Buitenzorg 1884 en 1894 met Aanvulling van 1897.
 - b. Mededeelingen van het Boschbouwproefstation.
 - c. Literatuur in Tectona.
 - d. Regelmatige referaten van Dr. Burger, Malang in Forstliche Rundschau. v. Z.

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en zaadteelt).

Das Umsetzen in Kieferndickungen. Forstassessor Dr. E. Wagenrecht. Z. f. F. u. Jw. 9, 285—296, 1940.

Onder „Umsetzen” wordt verstaan de verandering in hoogte van planten ten opzichte van de hen omgevende planten; dus het teruggaan van oorspronkelijke voorloopers in een lagere étage en het boven andere

*) Sedert opgeheven; vermoedelijk zijn de boekwerken overgedragen aan de Landbouwhoogeschool.

gaan uitsteken van planten, die oorspronkelijk tot de kleinste behoorden. Een zaak, waarvan we tot nog toe weinig wisten.

Er werden twee reeksen van proefvelden aangelegd in Fimowtal en in Chorin, beplant met grovedennen. De 6-jarige dennen werden voor de eerste maal opgenomen in 1931 en voor de tweede maal in 1937. Alle lengten werden gemeten. Als voorloopers werden beschouwd planten, die 10 cm hooger waren dan hun beide buurplanten. Evenzoo werd gehaneld ten aanzien van de achtergebleven planten. Er werden slechts die planten gemeten, waarvan zoowel in 1931 als in 1937 de beide burenen aanwezig waren.

Het bleek, dat hoe kleiner de voorsprong ten opzichte van buurplanten is, de plant des te gemakkelijker kan afzakken in den nevenopstand; hoe grooter hij is, des te gemakkelijker handhaaft hij zich en meestal wordt zijn meerderheid in lengte nog belangrijk vergroot. Van het aantal planten, dat in 1931 een grootere lengtegroei bezat, had in 1937 87% nog een grootere lengtegroei, dan de omgevende planten. Een voorsprong van 30—40 cm in 1931 had zich in 1937 verdrievoudigd. Dit kan aanleiding geven tot hinderlijke voorloopers, indien althans in de onmiddellijke omgeving niet van dergelijke voorloopers staan. Van de planten, die in 1931 in lengte bij hun burenen waren achtergebleven, had 14% zich in 1937 in lengte verbeterd, terwijl 69% nog meer achterbleven dan in 1931. Men kan daaruit concluderen, dat een plant, die op haar 6e jaar meer dan 30 cm kleiner is dan zijn buurplanten, in den nevenopstand wordt teruggedrongen. De planten, die in 1931 40 cm achterbleven, hadden in 1937 een nadeelig verschil van 1 meter met hun burenen.

Vooraf dit laatste is van belang voor de praktijk, speciaal met het oog op inboeten. De later geplante exemplaren zullen achterblijven en daarom heeft alleen inboeten met krachtige planten zin.

Door de waarnemingen van schrijver wordt bevestigd het verschijnsel, dat men reeds uit de opbrengsttafels vond n.l. dat op betere gronden de afscheiding van den nevenopstand vlugger en krachtiger plaats vindt, dan op grond van geringere boniteit. Dit proces begint, zooals uit de onderhavige proefvlakken blijkt, reeds op zeer jeugdigen leeftijd (tusschen het 6e en 12e jaar).

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuurbescherming en jacht).

Hoenderjacht. Moustache. Ned. Jager 11, 133—135, 1940.

Besproken wordt de wijze van jagen op hoenders en de taak, die aan den hond, als voornaamste helper, en aan drager en uitkijkposten is toebedeeld.

Het jagen met een hond in een zoodanige verhouding, dat baas en hond elkaar aanvullen en volkomen verstaan, is een waar genot. Met een goed afgerichten, onder appèl staanden hond, die elk teeken, dat de baas geeft, verstaat, is het mogelijk zelfs aan de rилste hoenders te komen en het geeft een groote voldoening als het opgemaakte plan, door goede samenwerking tusschen de beide deelnemers, slaagt. W. B.

Fijne hagel en loopboring. Agricola. Ned. Jager. 12, 150—152, 1940.

Schrijver geeft uit zijn practijk bewijzen, dat het gebruik van fijne hagel uit cilindrische of verbeterd-cylindrische loopen de voorkeur verdient boven grove hagel uit choke loopen en knoopt daaraan een theoretische beschouwing vast, terwijl hij eindigt met de klassieke raadgeving aan jeugdige jagers:

1° Handicapt U niet noodeloos en gebruik voor de normale jacht een verbeterden cylinder en geen choke loop en schiet alleen op redelijke afstanden.

- 2°. Bedenk bij de keuze van Uw hagel, dat dekking van veel meer belang is dan doorslag.
 3°. Schiet liever voor het wild heen, dan dat gij het van achteren treft.
 W. B.

RUBRIEK 6. Boschhuishoudkunde (waaronder beheer, handel, recht, wetgeving en arbeid).

Die Lage der Holwirtschaft Belgiens und der Nederlands unter-Kriegsverhältnissen. Dr. Ing. Werner Junghans. Z. f. Weltfw. 7, 509—566, 1940.

In een uitvoerig artikel, bijna onleesbaar door een overweldigende massa cijfermateriaal, talrijke tabellen en veel details, die met het onderwerp niet direct te maken hebben, wordt aangetoond in welke moeilijke omstandigheden, wat de houtvoorziening betreft, België en Nederland thans verkeerden. Onderstaande staatjes alleen reeds zijn m.i. voldoende om dit te illustreren.

	Voor België	Voor Nederland
Eigen productie	1.750.000 m ³	700.000 m ³
Invoer onbewerkt hout	1.500.000 m ³	1.000.000 m ³
Invoer bewerkt hout	2.860.000 m ³	4.400.000 m ³
	6.110.000 m ³	6.100.000 m ³
Uitvoer onbewerkt hout	140.000 m ³	50.000 m ³
Marktbehoefte	5.970.000 m ³	6.050.000 m ³
Uitvoer bewerkt hout	480.000 m ³	320.000 m ³
	5.490.000 m ³	5.730.000 m ³

Commentaar is overbodig. De eigen productie is in beide landen, maar vooral in Nederland, slechts één fractie van de houtbehoefte. Noch door verhooging der eigen productie noch door stopzetting van den uitvoer met alle financiële gevolgen daarvan, zal het lukken den invoer uit te schakelen. Misschien gaat dit met enkele sortimenten, maar in de meeste gevallen toch zeer moeilijk. Aan mijnhout heeft bljv. Nederland ± 400.000 m³ noodig, terwijl de eigen productie ± 100.000 m³ zal kunnen zijn; van zaaghout is de binnenlandsche productie, in rondhout uitgedrukt, 50.000 m³ terwijl de invoer varieert tusschen 2 miljoen en 2.5 miljoen m³. Het doet er niet toe, dat bovenstaande cijfers veelal op schattingen berusten; de verhouding is zoodanig, dat nauwkeuriger berekeningen het beeld niet zouden veranderen.

Ook de koloniën kunnen voor beide landen den toestand niet verbeteren. Wat hoeveelheid en kwaliteit betreft zouden de tropische houtsoorten zeker de uit elders ingevoerde kunnen vervangen, doch voor België is de scheepvaart op een dergelijk invoerkwantum nog niet ingesteld evenmin als de houtindustrie al deze tropische houtsoorten zou kunnen verwerken, terwijl voor Nederland daar nog bijkomt, dat de vrachtkosten te hoog worden.

De Nederlandsche boschbouwkundigen zullen in het gerefereerde artikel weinig nieuws vinden; de meeste cijfers zijn ontleend aan Sprangers' „Oeconomische beteekenis van het bosch voor Nederland" maar toch heeft het zijn waarde, omdat het nog eens duidelijk aantoonst, hoe, wat hout betreft, Nederland door den oorlog in bijna onoverkomelijke moeilijkheden is geraakt.

v. Z.